

12 Mart cumartesi ;

BUĞDAY TOHUMUNUN UN SANAYİNDEKİ ÖNEMİ

TUSAF tarafından organize edilen kongremizin ikinci gününün ilk oturumuna hoş geldiniz, hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Bugüne kadar TUSAF tarafından organize edilen kongrelerde "un" ve "buğday" adına hemen her şeyi konuştuk. İç-dış ticareti, küresel ısınmanın etkilerini, unda zenginleşmeyi, devlet-özel sektör çalışma ortaklıkları vs. Bu oturumda ise sizlerle un sanayinin hammaddesi olan buğdayın belki de en önemli ayağı olan "tohum-tohumculuk-sertifikasyon-un sanayinde tohumun önemi" gibi konuları konuşacağız. Tabii konuşacağımız konu hayli önemli ve bu oturumda konuşacak olan konuklarımız da alanlarında söz sahibi olan çok kıymetli isimler.

Öncelikle sizlere konuşmacılarımızı takdim etmek istiyorum; Sayın Doç.Dr. Masum BURAK, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürü, Sayın Talat ŞENTÜRK, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürü Yardımcımız, meslektaşım.. Sayın Hikmet ÖZKAN, TMO Alım ve Muhafaza Daire Başkanı, meslektaşım.. Sayın İlhami Özcan AYGUN, Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği Yönetim Kurulu Başkanı, meslektaşım, aynı zamanda üniversite yıllarından bu yana arkadaşım, Sayın Vyacheslav SOKOLOV, Odessa Seleksiyon ve Genetik Enstitüsü Direktörü ve son olarak da Dr.Ernst ADOLF, Alman Bitki Yetiştiricileri Birliği.

Bizde bir atasözü vardır; "ek tohumun hasını, çekme yiyecek yasını"

Bitkisel üretim; toprak, su, doğal kaynaklar ile kimyasal ve organik gübreler, pestisit, tarım makineleri ve tohum gibi girdiler kullanılarak yapılır. Bitkisel üretimde verimliliğin ve kalitenin artırılması burada sayılan girdilerin teknik becerileri ve kullanılmasıyla olur. Ancak bu girdilerin içerisinde en önemlisi tohumdur. Diğer tarımsal girdilerin hepsine birer alternatif üretilebilirken tohumun alternatifi yoktur ve tüm şartları optimum seviyede tutsak, elimizdeki tohumun genetik değeri kadar ürün alabiliriz.

Yıllık buğday tohumu ihtiyacımız takriben 600 bin tondur. 2002 yılında sertifikalı buğday tohumu üretimimiz 80 bin ton, ithalatımız 129 ton, ihracatımız 20 tondur. Yine 2002 yılında sertifikalı buğday tohumu üretiminde özel sektörün payı %10 dur. 2009 yılında ise üretimimiz 228 bin ton, ithalatımız 719 ton ve ihracatımız 1567 ton olmuş, yine bu yıl toplam üretimde özel sektörün payı %45 olmuştur.

Demek ki sertifikalı tohumda bir artış, özel sektörün işin içine daha fazla girmesi ve devletin de buna destek vermesiyle yükselen bir tohumluk kullanımı grafiğimiz var. Bu yıl sertifikalı

tohum kullanımına 0,25 tl destek verildiği göz önünde tutulduğunda sertifikalı tohum kullanımının daha da artacağı bir tespit olarak ortaya konabilir.

Peki, şöyle bir soru sormak sanırım yanlış olmaz; ülkemizde kullanılan tohumun sertifikalı tohum olarak kullanımının artması buğdaydaki üretim miktar ve kalite sorununu çözmeye yeterli midir? Ben sayın konuşmacılardan bu soruya da yanıt aramalarını istiyorum. Zira hiçbir üretici tarlaya buğdayını ekerken yemlik olması niyetiyle ekim yapmıyor. Ekim sonrası gelişen koşullar tarladaki ürünün yemliğe dönüşmesine sebep oluyor. Benim bu konudaki görüşüm; tohum haricinde en önemli sorunumuzun parçalı toprak yapısı olduğu yönündedir. Birkaç yıl önce Avustralya buğday birliğinin yine bir TUSAF kongresinde yaptığı sunum hala gözümün önünde. Ortalama 4 bin dönüm arazi büyüklüğünde yapılan ziraata karşılık biz ülkemizde ortalama 50 dönüm ve 4 parça şeklindeki bir arazi yapısı ile üretim yapmaya çalışıyoruz. Bir düşünün; her türlü olumsuzluğa karşı gelen turistleri de hesaba katarak 100 milyon nüfusu doyuran bir buğday üretimi ve yine son yıllarda dünyada un ticaretinde sürekli birinci ya da ikinci olabilen bir un sanayicisi...! Demek ki sorunlarımızı tamamen ortadan kaldıracaksak biz ülke olarak gerçekten dünya ticaretinde gerek un olarak ve gerekse de buğday olarak rahatlıkla söz sahibi olabiliriz.

Bizler un sanayicileri olarak, unun kullanıldığı her ürün grubuna uygun bir buğday tohumunun yetiştirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Yani iyi buğday-kötü buğday tartışmasına girmeden nihai ürüne uygun tohum geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Tohum insanlık için çok önemlidir. Evlatlarımıza bırakacağımız bir mirastır. Bugün dünyaya baktığımızda küresel ısınma, hem insanlığın hem bitkilerin maruz kaldığı hastalıklar, ekolojik değişiklikler bizlerin tohum konusunda daha çok çalışmamız gerektiğini söylüyor.

Ülkemizde geçen yıl açılan dünyanın üçüncü büyük tohum gen bankası mevcut hükümetimizin tohum konusunda ne denli duyarlı olduğunu göstermektedir. Ve yine Sayın Başbakan'ımızın açılışta yaptığı konuşmada atıfta bulunduğu Kızılderili atasözü de çok manidardır; "son ağaç kesildiğinde, son nehir kirlendiğinde ve son balık öldüğünde o zaman paranın yenmediğini anlayacaksınız" diyor.

Dünyada da birçok tohum bankası bulunmaktadır. Bildiğiniz üzere en son 26 Şubat 2008 tarihinde Norveç'te Svalbard bölgesinde "kıyamet günü kasası" diye de adlandırılan bir tohum kasası kuruldu. Aslında, tohum bankalarının hepsi yangın, doğal afet gibi belirli riskler altında. Örneğin, Irak ve Afganistan'daki tohum bankaları yağmalandı ve tahrip edildi. İki yıl önce, Filipin Ulusal Bitki Genetik Araştırma Laboratuvarı'ndaki çoğu tohum koleksiyonları, tayfun sırasında yok oldu.

Svalbard açılışında konuşan bilim adamı Fowler, 1840 yılında kuzey Avrupa'da patates ürünlerini tahrip eden ve İrlanda'yı açlık sınırına getiren bitki hastalığına işaret ederek;

"Şayet biz, aynı tip buğday yetiştirirsek, bu durumda herhangi bir hastalık buğdayı kolayca yok edebilir. Bu daha öncede gerçekleşti. Koruma altına alınan ürün çeşitliliği, küresel ısınma ile giderek karmaşık hal kazanacak" demiştir.

Bütün bunları hepimizde var olan tohum bilincini biraz daha pekiştirmek için anlatıyorum. Gen ve tohum çeşitliliği önemlidir. Ancak bizdeki çeşitlilik sanırım çok abartılıdır. 780 bin km2 de aynı çeşitleri ekmemiz çok yanlış olacaktır ancak bölgelere ve ihtiyaç duyulan nihai ürüne göre ve verimlilik esasına göre çeşitler seçilmelidir. Yine bu tohum seçiminde çiftçi birliklerinin olduğu kadar, biz un sanayicileri ile de bilgi paylaşımı yapılmalıdır. Muhakkak ki tohumculuğun önünde pek çok sorun var. Ancak yine biz bunların konuşularak aşılacağına inanıyoruz. Eğer bizler sorunlarımızı çözmek için, o sorunun tüm paydaşlarını davet etmeden kendi aramızda tartışırsak, o takdirde hiç yol alamayız. Tohum üretenler, gerek devlet ve gerekse de özel sektör, nihai kullanıcı olan sanayicilerle dirsek temasında olmalıdır. Yine bu anlamda TMO alım politikalarını belirlerken bizlerin görüşünü almalıdır. Toplam başarıyı ancak bu şekilde sağlayabileceğimizi düşünüyorum.

Ben sözlerime şimdilik son veriyorum ve ilk olarak sözü Sayın Masum BURAK'a veriyorum.